

Glasbeno scenska prizadevanja na Slovenskem do leta 1914

IZBOR KRONOLOŠKIH PODATKOV

Šolske komedije jezuitskega kolegija v Ljubljani

1598 — Jezuiti izvedejo igro »Darovanje Izaka«, domnevno z glasbenimi točkami.

Slede uprizoritve:

- 1606 — »Theodosius Imperator«, najbrž s pevci in instrumentalisti.
1614 — »Constantinus Copronymus«.
1635 — »Christus' Todeskampf in Ölgarten«.
1641 — »Joseph wird von seinen Brüdern in die Zisterne geworfen«.
1642 — »Mordochäus wird zum Tode varurteilt«.
1643 — »Daniel in der Löwengrube«.
1645 — »Joseph wird von seinen Brüdern verkauft«.
1650 — »Das Blut Adels, das zum Himmel schreit«.
1651 — Schönlebnova komedija »Haeresis fulminata, seu Anastasius Orientis Tyrannus Haereticus«.
1658 — Zeleničeva drama »Theodosius iunior«.
1660 — Uprizoritev pasijonske drame.
1662 — »Maria Stuart, Scotiae regina«.
1664 — »Josephus a fratribus venditus« in uprizoritev kratke drame.
1666 — »Salamons Richterspruch«.
1667 — Izvedba neke drame.
1689 — »David duplex regnum...«, z glasbo, ki jo je napisal vodja jezuitske kapele na Dunaju Bernhardt Staudt (ni ohranjena).
1690 — Igra »Joseph Austriacus in Josepho Aegyptio adumbratus« z glasbo Janeza Jurija Hočevarja (glasba ni ohranjena).
1695 — »Lusus Fortunae...« z glasbo neznanega avtorja.

V naslednjih letih so sledile podobne izvedbe z glasbo neznanih skladateljev.

- 1709 — Igra »Amazon Christiana, fuga de utroque...«, za katero je napisal glasbo Marijan Čadež (ni ohranjena).
1710 — Igra »Magnamitatis belli et pacis arbitra materna...« z glasbo Janeza Jurija Hočevarja (glasba ni ohranjena).
1712 — »Ericus disertus Frothonis Daniae Regis ex capitali hoste amicus, gener« — glasba in glasbeno vodstvo Janez Jurij Hočevar (glasba se ni ohranila).
1713 — »Caecilia in et cum Valeriano de profano amore triumphans« z glasbo Janeza Jurija Hočevarja (glasba ni ohranjena).

Drugi naši domnevni skladatelji glasbe za jezuitske šolske drame so Janez Krstnik Dolar, Janez Jakob Labassar in še Mihael Omerza in Janez Mihael Arnd. Glasbene točke, ki so te prireditve spremljale, so bile usmerjene še proti koncu 17. stoletja v smislu renesančne monodije, pozneje pa se v njih vse bolj uveljavlja barok.

Pasijonske procesije in igre

- 1598 — Javni spreved ljubljanskih kapucinov, ki pa še nima prave oblike pasijonske procesije.
1617 — Procesija kapucinov v Ljubljani; poslej se ponavlja vsako leto skozi naslednja desetletja.
1628 — Zapis iz tega leta omenja procesijo bratovščine sv. Rešnjega telesa ljubljanske stolnice, pri kateri so sodelovali tudi muzikanti.

Vodilno mesto pri teh prireditvah prevzamejo kmalu ljubljanski jezuiti.

- 1680 — Ruške verske igre — sklepamo tudi o glasbenem delu.
1681 — Podatki o jezuitski procesiji in o odpovedi procesije ljubljanskih kapucinov.
1690—1691 — Kapucinska ali verjetneje jezuitska procesija v Ljubljani.
1700 in 1748 — Podatek o rabi slovenske velikonočne pesmi, ki se je utegnila glasiti tudi pri pasijonskih procesijah in igrah.
1721 — Škofjeloška procesija, prva znana v slovenskem jeziku, ki je vključevala tudi glasbene točke. Iz nekoliko poznejšega časa je ohranjena tabulatura za lutnjo z nekaj skladbami iz tega pasijona.
1734 — Dodatek k škofjeloškemu rokopisu se nanaša tudi na točko, péto v slovenščini.

Te in poznejše pasijonske procesije in igre razvojno niso bile pomembne, prispevale pa so s svoje strani k razširjanju renesančne glasbe in od druge polovice 17. stoletja dalje tudi baročne in pozneje mogoče zgodnje klasicistične stilne usmerjenosti.

- 1818 — Andrej Šuster-Drabosnjak: »Komediya od zeliga grenkiga terplenja ino smerti Jesusa Kristusa« — domača pasijonska igra z vsaj dvema pesmima.

OPERA

- 1620 — Možnost uprizoritve opere Giulija Caccinija »Euridice«, ki jo navaja »Inventarium Librorum Musicalium Ecclesiae Cathedralis Labacensis« iz tega leta.
1660 — Prva izvedba italijanske komedije (opera buffa) v Ljubljani; uprizore jo domačini na vrtu Auerspergovega dvorca ob prihodu cesarja Leopolda I.

Obdobje baroka

- 1732 — V ljubljanski vicedomski palači izvedejo operno delo — »tragedia per musica« — C. G. de Bonomija, kapelnika kranjskega vicedoma, z naslovom libreta »Il Tamerlano«.
1733 — V Ljubljani izvedejo Hassejevo opero »Euristeo«.
1740 — Začetek gostovanj italijanskih operistov: skupina impresarija Angela Mingottija uprizori dve operi Johanna Adolfa Hasseja, »Artakserksesa« in »Rosmiro«.
1742 — Začetek gostovanj italijanskih operistov impresarija Pietra Mingottija; ti uprizore vsaj dve operi, »Il Demetrio« Antonia Caldare in »Didone abbandonata« neugotovljenega skladatelja in libretista P. Metastasia.
1757 — Gostovanje dveh italijanskih opernih družb, ki uprizorita vsaj komični operi skladatelja Baldassara Galuppija (na Goldonijev tekst), »L'Arcadia in Brenta« in »L'impero delle donne«.
1763 — Skupina Angela Mingottija nastopi v Ljubljani z opero buffo »Il Mercato di Malmantile« skladatelja Domenica Fischietti.

- 1765 — Predstave v že pretesni dvorani Auerspergovega dvorca in stanovske palače zamenjajo ob napovedanem obisku cesarja Franca Štefana Lotarinškega, prezidano jahalnico — novim Stanovskim gledališčem.
- 1766 — Italijanska operna družba uprizori Galuppijevo opero »L'amante di tutte«.
- 1768 — Prvič gostuje v Ljubljani mladinska družba Felixa Bernerja z Dunaja, ki je nastopala tudi v Celju, Mariboru in Ptujju.
- 1769 — Družba Giuseppeja Bustellija izvede štiri komične opere, »Il cavaliere della Puma«, »La contandina in corte«, »Il ciarlone« in »L'incognita perseguitata«, domnevno skladateljev Galuppija, Rusta, Avosa in Piccinnija.
- 1770 — Dve pismi D. G. Baldana iz Benetk baronu Žigi Zoisu. Pisec sporoča naslovniku, da mu bo poslal štiri opere, in ga sprašuje, ali so mu potrebni glasovi ali klavirski izvleček najlepših arij — podobnih tistim dvem, ki jih je že poslal Zoisovi sestri.
- 1773 — S svojo družbo gostuje Gaetano Pecis in uprizori več oper; med skladatelji so Gazzaniga in najbrž tudi Piccinni.
- 1779—1782 — Gostovanje gledališke družbe Emanuela Schikanedra, ki uprizori v letih 1779, 1780 in 1782 balete, spevoigre in opere skladateljev Johanna Adama Hillerja, Paisiella, Dunija, Piccinnija, Glucka in Jiříja Bende.

Ob starem začno prodirati nova stilna naziranja.

- 1780—1808 — Žiga Zois, vnet pristaš italijanske opere, in spočetka A. Tomaž Linhart, prevajata tekste arij iz italijanskih oper.
- Jurij Japelj prevede v slovenščino Metastasijevega »Artakserksa«.
- 1780—1782 — Prva znana slovenska opera: Jakob Zupan, »Belin«, po istoimenskem tekstu Damascena Deva (glasba se ni ohranila).

Obdobje prehoda h klasicizmu; klasicizem in začetki romantike

- 1779—1784 — Skupina Franza Diwalda izvaja mogoče tudi odrska dela Anfossija, Jiříja Bende, Josepha Haydna, Paisiella in Salierija.
- 1782—1783 — Gostovanje skupine Ernsta Kuhneja. Pogostejši nastopi nemških gledaliških družin.
- 1784 — Felix Berner s svojo skupino domnevno izvede tudi opere skladateljev Paisiella in Piccinnija.
- 1785—1786 — Gostovanje gledališke družine Friedricha Johanna Zölnerja.
- 1787 — Ohranjeno Zölnerjevo pismo grofu Barbu za dovoljenje gostovanja njegovi družini v sezoni 1787—1788 v Stanovskem gledališču — do gostovanja ni prišlo, in priložen program, ki navaja opere klasicističnih skladateljev ali skladateljev na prehodu v klasicizem.
- 1787—1790 — Nastopa Bartolinijeva skupina (prizorišče je za v ta namen tiskanim libretu označeno nekoliko drugače kot »Nobil' Teatro Nazionale di Lubiana«).
- 1787—1788 — Sezono prevzame Friedlova družina; med glasbenimi uprizoritvami so dela Dittersdorfa, Glucka, Grétryja, Solerja, Neefeja, Paisiella in Salierija.

V nadaljnjih gostovanjih opernih družin še vedno prevladuje italijanska opera.

- 1790 — V tem času napiše Janez Krstnik Novak glasbo k Linhartovemu Matičku — »Figaro«.
- 1794 — Možnost izvedbe Paisiellove opere »La Nina pazza per amore«.
- 1795 — Domnevna izvedba Paisiellove opere »Pirro Re d'Epiro«.
- 1796 — Možnost izvedbe Salierijeve opere »La grotta di Trofonio«.
- 1791 — Prvi Mozart v Ljubljani: »Čarobna piščal«.

Tudi v prvi polovici 19. stoletja se nadaljujejo skozi večji del sezon operne stagione, dasi v zmanjšanem obsegu. Pomembnejše, večinoma boljše in priljubljenejše so še vedno uprizoritve italijanskih operistov.

- 1801 — Druga izvedba Mozartove »Čarobne piščali«.
- 1805 — Dober sprejem skupine Giuseppeja Durellija, ki ima na sporedu več oper.
- 1806—1807 — Leopold Ferdinand Schwerdt napiše glasbo za dve gledališki predstavi.
- 1807 — Ponovno gostovanje skupine Giuseppeja Durellija.

Po francoski okupaciji se bolj utrjuje nemška smer v gledališkem življenju; vendar privabi ljubljanski kongres kvalitetne italijanske operiste.

- 1820 — Prvi Rossini v Ljubljani: »Tancred«.
- 1821 — Uprizoritev več Rossinijevih oper: »Eduardo e Cristina«, »La cenerentola«, »Italijanka v Alžiru«, »L'inganno felice«.
 - Gašpar Mašek postane kapelnik ljubljanskega gledališkega orkestra.
- 1823 — Izvedba Webrove »Preciose«.
- 1824 — Uprizore spet več Rossinijevih del: »Seviljski brivec«, »Tancred«, »La cenerentola ossia La cova cenere«, »L'inganno felice«.
- 1826—1827 — Zaradi začasnega mrtvila ustanovita na pobudo barona Schmidburga Gašpar in Amalija Mašek diletantsko družino, ki uprizarja dramska in glasbena dela. »Gesellschaft für Aufführung von Schauspielen und Opern« po večkrat izvede ljubljanski publiki že znane singspiele in opere skladateljev Boieldieuja, Dalayraca, Weigla, Webra in Isouarda.
- 1827 — V tem in v naslednjih letih napiše Gašpar Mašek za potrebe gledališča nekaj uvertur in vložkov h glasbeno scenskim delom.
- 1836 — V Stanovskem gledališču uprizori nemška družina Bellinijevo opero »Mesečnica«.
- 1841 — Po premoru od leta 1824 nastopijo italijanski operisti in sicer z Donizettijem in Bellinijem.
- 1791—1845 — Nemške gledališke družine so tudi zaradi usmerjenosti v dramski repertoar (isti izvajalci za opero in dramo) kvalitetno in programsko za italijanskimi. Poleg dramskih del in mnogih spevoiger uprizarjajo opere Dittersdorfa, Mozarta, Méhula, Boieldieuja, Cherubinija, Rossinija in drugih.

Zavestna usmeritev v slovensko odrsko glasbo

- 1846 — Prezidava in razširitev Stanovskega gledališča.
- 1846—1848 — Na sporedu Stanovskega gledališča prevladujejo burke, čarobne igre, pravljice, vaudevilli itd. Novost so slovenske točke kot pevski vložki v nekaterih igrach (npr. »Poskušnja kranjskih pesem«).
- 1848 — Pevske točke v slovenskih igrach: Županova Micka, Golfani stavec, Tat v mlinu itd.
- 1849 — Fran Cegnar prevede libreto Héroidove opere »Zampa«.
- 1850 — Bivši urednik Laibacher Zeitung Leopold Kordeš poskuša formirati »Gledališko društvo«.
 - Miroslav Vilhar tiska svojo spevoigro »Jamska Ivanka«.
 - Približno iz tega časa je G. Maška »Slovianska Ouverture«, z avtorjevim pripisom, da je namenjena za rabo pred začetkom ali med dejanji slovenskih gledaliških predstav.
- 1855—1857 — V dveh sezonah uprizori Stanovsko gledališče med mnogimi spevoigrami, burkami itd. tudi opere Bellinija, Webra in Verdija.
- 1859—1860 — Nastopa ena zadnjih gostujočih družin, družba Carla Burlija.
- 1862 — Stanovsko gledališče se preimenuje v Deželno gledališče. Nivo predstav je večidel še vedno nizek.
- 1865 — Zadnje dokumentirano gostovanje italijanskih operistov.

Čitalnica v Ljubljani

- 1861 — Ustanovitev ljubljanske Čitalnice. Uprizoritve na njenem odru spremljajo glasbene točke.
1866 — Prva izvedba spevoigre Benjamina Ipavca »Tičnik«.

Dramatično društvo

- 1867 — Ustanovitev Dramatičnega društva v Ljubljani. Glasbeniki v začasnem in osnovalnem odboru: Nolli, Valenta, Hajdrih in Gerbič.

Novo društvo nima spočetka za glasbeno scensko dejavnost stalnega orkestra, za pevce uporablja dramske igralce in le počasi uvaja tip poklicnega opernega pevcu. Na svojih prireditvah izvaja glasbene točke — pesmi, samospeve itd., arije in recitative in včasih kakšen prizor iz opere, uprizarja pa burke, igrokaze s petjem in polagoma tudi operete in spevoigre.

- 1869—1870 — Glasbeni vodja predstav postane Anton Foester.
1869 — Foester pripravi Köckovo opereto »Serežan«.
— Na sporedu je ponovitev Ipavčevega »Tičnika«.
1870 — Dramatično društvo razpiše med drugim po dve nagradi za izvorno opereto in libreto. Komisija, ki so jo sestavljali B. Smetana, K. Bendl in L. Procházka, prisodi prvo nagrado Foersterjevemu »Gorenjskemu slavčku« (drugo dobi preostali kandidat A. Hribar za igro s petjem »Prepilo ženitvi«).
1870—1872 in delno nasl. sez. — Vodstvo glasbenih predstav prevzame Jurij Schantl.
1870—1871 — Igralci Dramatičnega društva izvedejo »Jamsko Ivanko« Miroslava Vilharja v Schantlovi instrumentaciji.

Avtorji priložnostne glasbe za odrske uprizoritve Dramatičnega društva: Anton Stöckl, Jurij Schantl, Josip Nolli, Vojteh Valenta, Jakob Alešovec, Anton Hribar, Andrej Vavken.

- 1872 — Prva uprizoritev Foersterjevega »Gorenjskega slavčka«.
1872—1873 — Vodstvo glasbenih predstav prevzame J. Schinzl, kapelnik 46. pehotnega polka.
1873—1874 — Vodja glasbenih predstav postane spet Jurij Schantl.
1874—1878 — Vodja glasbenih predstav je Slovenec Anton Stöckl, zaradi obsežnega dela pa mu pomagata nekaj časa J. Schinzl in Leopold Czansky.
1874—1875 — Izvedba operet Offenbacha in Zajca.

Na sporedu Dramatičnega društva so še vedno igre s petjem, burke itd., uveljavljajo pa se tudi operete in spevoigre. Med te uprizoritve in med dramske predstave kot prej vpletajo glasbene točke, pesmi, arije in podobne odlomke iz drugih oper. Značilni so mešani sporedi, sestavljeni iz dramskih in glasbeno scenskih del.

- 1878 in dalje — Zaradi skržene podpore se začne kriza Dramatičnega društva. Od sezone 1879 ni glasbenih predstav. Od 1883. začne slovensko gledališče polagoma spet delo s profesionalnimi močmi, vendar še nima stalnega glasbenega vodje in ne kaže v tej smeri večjih storitev.
1886 in dalje — Vodstvo glasbenih predstav prevzame Fran Gerbič. Z njim se začenja načrtno obnavljanje sporeda in postopno ustvarjanje slovenskega opernega gledališča.

- Po Gerbičevi vrnitvi v domovino nastaneta tudi njegovi operi »Kres« in »Nabor«. (»Nabor« uprizore po prvi vojni, »Kres« ostane neizveden).
- 1887 — Pogori staro Deželno gledališče; predstave se nadaljujejo na odru ljubljanske Čitalnice.
- 1889 — Slovensko gledališče uprizori prvič z lastnim ansamblom opero: Vilém Blodek, »V vodnjaku« (libreto posloveni Fr. Gerbič).
- 1867—1892 — Med pevci Dramatičnega društva so tudi Luiza Daneševa, Milka Gerbičeva, Dragoila Odijeva, Antonija Rossova, Fran Bučar, Ivan Meden, Josip Nolli, Jakob Rus, Vojteh Valenta.

Deželno gledališče v Ljubljani

- 1867—1892 — Vzporedno delo (nemškega) Deželnega gledališča se zaradi boljnih možnosti odvija na solidni ravni in je stilno usmerjeno v evropske tokove (romantika).
- 1881—1882 — V tej sezoni je kapelnik ljubljanskega Deželnega gledališča mladi Gustav Mahler. Med drugim vodi izvedbo Verdijevih oper (Ernani, Trubadur), Mozarta (Čarobna piščal), Mendelssohna (Sen kresne noči), Rossinija (Seviljski brivec), Gounoda (Faust) in drugih oper in tudi operet.

Nastanek in delo slovenske Opere

- 1892 — Otvoritvena predstava v novi zgradbi »Slovenskega deželnega gledališča«; v njej se vršijo slovenske in nemške dramske in operne predstave. — Premiera Ipavčevih »Teharskih plemičev«.
- 1892—1893 — Na sporedu slovenske Opere je ponovitev Blodkove enodejanke »V vodnjaku« in izvedba Mascagnijeve »Cavallerije rusticane«.
- 1892—1895 — Program obsega še večidel spevoigre in operete — Offenbacha, Suppéja, Kreutzerja, Zajca in drugih, navaja pa tudi opere, poleg ponovitev (Blodek, Mascagni, Ipavec) med novostmi Webrovega »Čarostrelca« in Smetanovo »Prodano nevesto«.
- 1895—1901 in
1902—1910 — Uspešno začeto delo prevzame in nadaljuje kapelnik Hilarij Benišek.
- 1895 — Slovensko operno gledališče izvede Parmovo opero »Urh, grof celjski«.
- Premajhno upoštevanje slovenske in slovanske operne tvornosti naleti na odpor (kritika).
- 1895—1896 — Na sporedu so opere: »Trubadur« (Verdi), »Afričanka« (Meyerbeer), »Janko in Metka« (Humperdinck), »Carmen« (Bizet) in »Faust« (Gounod).
- 1896—1897 — Na sporedu Slovenskega gledališča v tej sezoni so opere »Rigoletto« in »Ernani« G. Verdija, Bellinijeva »Norma« in ponovitve iz prejšnje sezone; ponove tudi »Gorenjskega slavčka«.
- 1897 — V ljubljanski operi izvedejo Parmovo opero »Ksenija«.
— Parma napiše opero »Stara pesem«, ki jo leto pozneje krstijo v zagrebški operi in v sez. 1898/99 v ljubljanski operi.
- 1898—1899 — Na sporedu slovenske opere so tudi Verdijeva »Aida«, von Flotowa »Marta« in Wagnerjeva glasbena drama »Lohengrin«.
- 1899—1900 — Ljubljanska opera uprizori Smetanovega »Dalibora« in Wagnerjevega »Večnega mornarja«.

- 1900—1901 — Ljubljanska opera izvaja opere »Nikola Šubić Zrinjski« I. Zajca, »Tanhäuser« R. Wagnerja ter operete Offenbacha, Straussa, Millöckerja in razne igre s petjem.
- 1901 — Schwentner izda baletno pantomimo Josipa Ipavca »Možiček«. Začetki novoromantike.
- 1902—1903 — Uprizoritev Parmove operete »Amaconke«.
- 1903—1904 — Nove opere te sezone so »Otello« (Verdi), »La Bohème« (Puccini), »Jevgenij Onjegin« (Čajkovski) in »Nema iz Porticija« (Auber).
- 1904—1905 — Na sporedu so »Hugenoti« (Meyerbeer), »Mignon« (A. Thomas) in »Poljub« (Smetana).
- 1905—1906 — Slovensko gledališče uprizori »Pikovo damo« (Čajkovski), »Seviljskega brivca« (Rossini) in »Tosco« (Puccini).
- 1906 — Zemeljsko kazalište v Zagrebu izvede Savinovo dramatsko sceno »Poslednja straža«.
- 1906—1907 — Ena zadnjih dobrih sezon; poleg ponovitev izvajajo spet največ oper, tako tudi »Bisere« (Bizet), »Ruslana in Ljudmilo« (Glinka), »Lucio di Lammermoor« (Donizetti), »Arležanko« (Bizet), »Evangelnika« (W. Kienzl).

Zaradi skrčene podpore odidejo skoraj vsi stari pevci. Nivo naglo upade, na programu je več operet in manjvrednih del. Med solisti, ki odidejo, je Julij Betetto, gostujejo še Irma Polakova, Jarmila Gerbičeva in Stanislav Orzelski. Pride več tujih pevcev.

- 1907 — Nastane Parmova opereta »Nečak«.
- 1908 — Nastane Parmova opereta »Venerin hram«.
- 1907—1908 — Na sporedu je Gounodova opera »Romeo in Julija« in Dvořákova »Rusalka«.
- 1908—1909 — Vojaški orkester v operi zamenja novo ustanovljeni orkester »Slovenske filharmonije«.
- V tej sezoni izvedejo še »Samsona in Dalilo« (Saint-Saëns), »Wertherja« (Massenet) in »Madame Butterfly« (Puccini).
- 1909—1910 — Benišku se pridruži za vodstvo operet Václav Talich. Izmed oper dirigira »Trubadurja«.
- 1909 — Ljubljanska opera uprizori opero Rista Savina »Lepa Vida«.
- 1910 — G. Gojmir Krek kritizira spored, zlasti naraščanje števila operet.
- Vodstvo predstav prevzame Fritz Reiner (korepetitorja sta Lajovic in Rasberger).
- 1911 — Kriza v gledališču se pojavi znova in v večjem obsegu. Upada kvaliteta, slabša se repertoarna politika.
- Gerbičev kritični sestavek o slovenski operi v Novih akordih.
- 1911—1912 — Glavni dirigent postane Václav Talich. Podpora upada, na sporedu prevladujejo operete.
- 1912 — Prva profesionalna izvedba »Možička« Josipa Ipavca.
- 1892—1913 — Slovensko gledališče se v tem obdobju precej ujame z delom Nemškega deželnega gledališča. Razlika je v tem, da slovensko gledališče upošteva tudi domačo glasbeno ustvarjalnost in slovanska dela, ki jih na nemških sporedih ni ali jih je zelo malo, medtem ko nemško favorizira opereto.
- 1913 — Prestižna politika in strankarska nestrpnost začasno zavreta delo slovenske opere.
- 1913—1914 — Gostovanja »Opere kraljevskog zemaljskog hrvatskog kazališta« iz Zagreba.

Sestavil Ivan Klemenčič

Viri in literatura (izbor)

- Cvetko Dragotin, Zgodovina glasbene umetnosti na Slovenskem, I—III, Ljubljana 1958—1960.
- Gradivo: Muzejska knjižnica v Ljubljani,
Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, glasbeni in rokopisni oddelek,
Slovenski gledališki muzej,
Slovanska knjižnica v Ljubljani,
Semeniška knjižnica v Ljubljani.
- Ludvik Dušan, Nemško gledališče v Ljubljani do leta 1790, Ljubljana 1957.
- Škerlj Stanko, Italijanske predstave v Ljubljani od XVII. do XIX. stoletja, Ljubljana 1936.

La musique de scène en Slovénie jusqu'à l'année 1914

Nous avons devant nous un choix de données chronologiques concernant le domaine de la musique de scène en Slovénie, surtout à Ljubljana, depuis la fin du 16e siècle quand, dans les collèges des jésuites de Ljubljana, on donnait des représentations scolaires accompagnées de musique, à travers les 17e et 18e siècles quand florissait à Ljubljana l'opéra baroque, classiciste et romantique — évidemment uniquement en allemand et en italien — jusqu'à la renaissance de la musique slovène au 19e siècle et à la naissance de l'opéra slovène et de son développement avant 1914.